

1

Ze stak haar hand uit en... Niets. Een golf van paniek trok door haar lichaam en omsloot haar hart waardoor ze nauwelijks kon ademen. Hij lag naast haar, hoestte amechtig en sloeg angstig om zich heen. Maar zij zat gevangen in haar eigen lichaam, niet in staat om zich te bewegen, en ze zag machteloos toe hoe hij zijn laatste adem uitblies.

Nog nat van het zweet sprong Lena uit bed, struikelde in het donker over haar pantoffels en schuifelde vervolgens voetje voor voetje verder. Ze stak haar hoofd uit het open raam en zoog gulzig de koele nachtlucht in. Eindelijk ging de paniekaanval over en werd haar hartslag rustiger waardoor ze weer normaal kon ademen.

Het had geen zin om weer te gaan slapen. Het paniekgevoel zou terugkomen, dat wist ze. Met trillende handen pakte ze Martins oude skitruï die op zijn helft van het bed lag en trok hem over haar pyjama aan. Nog steeds hing zijn geur in de wollen vezels, wat haar het gevoel gaf dat hij nog bij haar was. Wanneer zouden deze nachtmerries eindelijk eens ophouden? Hoe vaak zou ze de doodstrijd van Martin nog moeten herbeleven?

Bij het licht van de straatlantaarn liep ze naar haar naaikamertje, deed het lampje boven haar naaimachine aan en zocht in de doos die naast haar werktafel stond. Ze woelde door de oude broeken en overhemden en andere restjes stof en trok er een versleten spijkerbroek uit.

‘Je pakt me toch niet mijn favoriete spijkerbroek af?’ had

Martin gezegd en met veel moeite had hij afstand gedaan van de rafelige werkbreek die hij jarenlang in zijn vrije tijd had gedragen. Zijn pak, overhemd en stropdas had hij zijn ‘uniform’ genoemd, en bij thuiskomst had hij altijd zijn jeans en T-shirt aangetrokken.

Dat was passé, over en uit! Vijfentwintig jaar samen in één klap voorbij! Lena vocht tegen haar tranen en probeerde de brok in haar keel weg te slikken. Resoluut pakte ze de schaar, haalde de beenstukken van de spijkerbroek af, knipte ze op dezelfde afmetingen en stikte de voor- en achterkant aan elkaar. Toch stoorde het haar dat uit zijn lievelingsbroek een eenvoudige boodschappentas werd gemaakt, die ooit achteloos in de kofferbak van een auto zou liggen. Zonder verder na te denken pakte ze het bovenstuk van de jeans en tornde voorzichtig de zijnaden los zodat het voor- en achterstuk heel bleven. Uit een stukje kunstleer sneed ze een smalle strook voor de bodem van de tas en stikte ze de twee delen eraan vast. Uit een andere tas haalde ze de voering en zette die in de jeantast. Als sluiting gebruikte ze een grote drukknop die ze aan de binnenkant vastzette. De blauwe leren riem van Martin kon als schouderriem dienen.

Toen de vuilniswagen voor het huis met veel lawaai de vuilnisbakken leegde, tilde ze voor de eerste keer haar hoofd op van haar werk en keek naar buiten. Haar ogen deden pijn en haar voeten waren ijskoud. Tegen de ochtend kroop ze in bed voor een korte en lichte slaap terwijl ze de tas van spijkerstof als een knuffeldier in haar armen hield.

‘Sorry Lena, heb ik je wakker gemaakt?’ hoorde ze vaag de stem van haar schoonzus door de telefoon. ‘Het spijt me enorm dat we niet bij de begrafenis van Martin waren. Ik

zou graag afscheid hebben genomen, maar ik kon mijn man onmogelijk alleen laten met al het werk.'

'Dat begrijp ik,' mompelde Lena en trok de trui strakker om zich heen. In werkelijkheid begreep ze er helemaal niets van. Wat kon er belangrijker dan samen met je familie op de begrafenis van je broer zijn? Er ontstond een ongemakkelijke stilte.

'Is Tobi weer terug naar Aken?' wilde Christina weten en toen Lena haar vertelde dat haar zoon van drieëntwintig druk bezig was met het afronden van zijn master en direct na de begrafenis was vertrokken, onderbrak Christina haar. 'Maar dat is vreselijk! Dan ben je helemaal alleen in dat grote huis.'

'Ach, dat is niet zo erg. Dat gaat best. Moet wel,' antwoordde Lena met doffe stem en ze zou het liefst het gesprek hebben beëindigd. Wat moest ze de zus van haar man vertellen, die al meer dan tien jaar in Ierland woonde en alleen om de paar maanden een e-mail schreef? Dit telefoontje zou de afstand tussen hen niet overbruggen. Uit beleefdheid informeerde Lena naar de tweeling en ze wilde weten hoe het weer in Ierland was.

'Tussen de buien door is het lekker, zouden de Ieren zeggen en dat klopt ook wel. Voor de maand april is het aange-naam mild. Maar dat kun je zelf ontdekken, omdat dit de reden is waarom ik bel. Waarom kom je niet naar Busby? Je kunt zo lang je wilt in ons vakantiehuisje logeren. De Ierse wind blaast je zorgen uit je hoofd en je kunt hier wat uitrusten. De tweeling wil je graag ontmoeten en Dan en ik natuurlijk ook. Ik wil je zo graag laten zien hoe fijn het hier is en met je langs het strand wandelen. Alsjeblieft, zeg ja!'

Lena zweeg en staarde uit het raam. Dit jaar zou ze de

moestuin zonder de hulp van Martin moeten omspitten...

‘Lena, ben je daar nog?’

‘Ik kan het huis en de tuin toch niet alleen laten?’ Haar zwakke poging om de uitnodiging af te slaan.

‘Dat kun je wel! Geef je buurvrouw de sleutel en kom gewoon. Martin zou dat ook hebben gewild.’

Chris kon echt vasthoudend zijn. ‘Ik zal erover nadenken,’ mompelde Lena en beëindigde abrupt het gesprek.

Op weg naar de badkamer bleef Lena voor de foto van Martin staan. Hij keek haar lachend aan, alsof hij haar wilde aanmoedigen. ‘Alleen maar omdat ik een paar dagen voor mijn werk weg ben, is het niet nodig dat je je achter je naaimachine verstoppt,’ had hij gezegd voordat hij weer naar Brussel vertrok. ‘Ga met de meiden naar de bioscoop of ga winkelen in de Friedrichstrasse.’

Ze had instemmend geknikt, maar uiteindelijk toch liever in de tuin gewerkt en tassen en schorten voor de kerkbazaar genaaid. Sinds ze in Berlijn woonden, werkte Lena drie dagen per week als receptioniste bij een massagestudio. Ook had ze zich vol ijver op het opknappen en inrichten van hun huis in de wijk Frohnau in Berlijn gestort en zich uitgesloofd in de tuin. Martin hield ervan als hij na een lange werkdag thuiskwam en werd verwend met haar kookkunsten. Af en toe was ze met hem meegegaan naar Brussel, waar ze door de stad had geslenterd en musea had bezocht, terwijl Martin vergaderingen leidde en over Europese verdragen onderhandelde.

‘Jullie zijn niet normaal,’ had haar zoon eens op een zondagmiddag gezegd, toen hij zijn ouders als twee verliefde tieners zoenend op de bank had aangetroffen. ‘De meeste ouders van mijn medestudenten zijn gescheiden.’ Hij had

hen grijnzend aangekeken en had voordat hij het huis verliet nog ‘Ga vooral verder’ geroepen.

Lena streek liefdevol over het portret van haar man en besloot om de uitnodiging van haar schoonzus met haar buurvrouw en tevens beste vriendin Susanna te bespreken. Direct na het ontbijt zou ze naar haar toe gaan. Terwijl ze lusteloos in haar muesli roerde, klonk de deurbel en kort erna werd de deur geopend. ‘Ik ben het!’ hoorde ze Susanna roepen. ‘De rolgordijnen in de woonkamer waren nog neergelaten, dus ik maakte me zorgen.’

Sinds de dood van Martin zorgden Susanna en Klaus liefdevol voor Lena en brachten regelmatig een pannetje soep of nodigden haar uit voor het eten. Het gepensioneerde onderwijzersechtpaar woonde in het huis naast haar en sinds de verhuizing waren Lena en Martin hun beste vrienden geworden. Destijds hadden ze naar goed Duits gebruik met brood en zout voor de deur gestaan om hen te verwelkomen in hun nieuwe huis en de nieuwe burens uitgenodigd voor de barbecue. Terwijl Martin en Klaus al snel hadden ontdekt dat ze allebei van schaken hielden, had Susanna Lena meegenomen naar de bijeenkomsten van de kerkgemeenschap en haar leren naaien.

‘Kom, ga zitten, dan drinken we een kop koffie,’ nodigde Lena haar vriendin uit en pakte een stoel voor haar.

‘Heb je weer de halve nacht achter de naaimachine doorgebracht?’ Susanna streek bezorgd over Lena’s wang. ‘Wil je niet wat van die slaaptabletten van me proberen? Je moet weer in je normale slaapritme komen, anders stort je nog een keer in.’

‘Je weet dat ik niet van slaapmedicatie houd. Ik heb het al een keer uitgeprobeerd en de volgende dag liep ik rond als

een zombie. Nee, het zou me zonder tabletten moeten lukken.’ Vastberaden schudde Lena haar hoofd. ‘Vanochtend heeft mijn schoonzus gebeld en me uitgenodigd om naar Ierland te komen.’

‘En nu wil je van mij weten of je moet gaan?’ Susanna lachte Lena bemoedigend toe. ‘Natuurlijk ga je! Klaus en ik zorgen wel voor het huis en de tuin.’

‘Maar volgende week is het Pasen. Tobias wilde komen.’ Peinzend fronste Lena haar voorhoofd.

‘Je zoon begrijpt vast wel dat je er even tussenuit moet. Als dat niet zo is, dan praat ik wel met hem. Eet nu je muesli op en ga mee naar de kerk. Het wordt tijd dat je weer onder de mensen komt.’ Susanna klopte bemoedigend op Lena’s schouder en stond op.

Een halfuur later reden de vrouwen in de oude Golf van Susanna naar het gemeenschapshuis, met in de kofferbak een mand vol met tassen en schorten die Lena had gemaakt. Susanna had daar haar zelfgebreide sokken bijgedaan bij gedaan en gekscherend opgemerkt dat, ‘als de verkoop goed ging, ze er samen altijd nog een handeltje in zouden kunnen beginnen.

In het zaaltje heerste al de nodige bedrijvigheid. Elke woensdagochtend kwamen hier zo’n twintig vrouwen bij elkaar waarvan de meeste al wat ouder waren. Lena was met haar zesenvertig jaar een van de jongsten. Gezamenlijk naaiden of maakten ze dingen voor de bazaar, dronken liters koffie en bespraken hun kleine en grote zorgen. Met een luid ‘hallo’ werd Lena verwelkomd en door haar vriendinnen omhelsd.

‘Hoelang ben je al niet meer geweest? Vier maanden?’ vroeg Gerda, een zelfverzekerde vrouw van in de zeventig,

die zo ongeveer de leidster van de groep was. Tenminste, dat dacht ze zelf. ‘Nou ja, in ieder geval heb je in de tussentijd hard doorgewerkt,’ merkte ze op met een blik op de volle wasmand. ‘Je kunt je niet eeuwig in huis verstoppen, ooit moet je weer verder met je leven. Dat moest ik ook.’

Lena keek Gerda verdrietig aan en draaide zich om. Op dit soort goedbedoelde adviezen zat ze echt niet te wachten. Het liefst was ze ter plekke huiswaarts gekeerd, maar ze had beloofd dat ze twee nieuwe dames zou leren hoe ze een tas konden maken. Dus kroop ze voor de naaimachine en vroeg de twee nieuwelingen om naast haar te komen staan en legde hen uit wat ze moesten doen.

‘Eigenlijk is het heel eenvoudig. Je naait twee gelijke delen stof aan drie zijden aan elkaar vast, daarna stik je de zijkan-ten nog een keer extra en zet je de hengsels eraan. Probeer het zelf maar een keer,’ moedigde ze haar leerlingen aan en haastte zich vervolgens naar haar vriendin die in de keuken koffie dronk. ‘Laten we gaan.’ Lena tikte Susanna op haar arm en trok haar mee de gang op.

‘Mijn hoofd gonst als een bijenkorf. Ik ben het niet meer gewend om tussen zoveel mensen te zijn. Het liefst wil ik weer alleen zijn.’

‘Ga maar alvast naar de auto. Ik kom zo,’ zei haar vriendin en verdween naar het zaaltje. Toen ze terugkwam, grijsde ze tevreden. ‘Ik heb ons afgemeld en Gerda nog even laten weten dat haar woorden tegen jou ongepast waren. Wat verbeeldt die arrogante vrouw zich wel? Haar man is op zijn tweeëntachtigste rustig in zijn fauteuil bij het tv-kijken ingeslapen. Jouw man was net tweeënvijftig en genoot van het leven toen hij stierf. Het wordt tijd dat je je niets aantrekt van dat malle mens en vooruitkijkt. Het beste is om met-

een je koffer te pakken en naar Ierland te vertrekken,' zei Susanna opgewonden. Met rode wangen stond ze voor Lena en ze had haar handen op de schouders van haar jongere vriendin gelegd.

Met tranen in haar ogen knikte Lena. 'Je hebt gelijk. Ik moet hier weg, anders red ik het niet.'

De rest van de dag haalde Lena steeds haar telefoon tevoorschijn om hem daarna meteen weer weg te leggen. In gedachten zocht ze naar de juiste woorden voor haar zoon en excuses waarom ze naar Ierland wilde. Maar dan zag ze de verdrietige ogen van Tobi voor zich, die enorm leed onder de dood van zijn geliefde vader.

Morgen bel ik hem, zei ze tegen zichzelf, terwijl ze in de keuken stond en griesmeelpap kookte. De zachte, zoete pap was het enige dat op dit moment smaakte. Het was altijd haar lievelingsgerecht geweest. Na een onvoldoende op school of later bij liefdesverdriet had het haar getroost. Met het kommetje pap zat ze voor de televisie en keek naar een saaie documentaire over dieren, toen de telefoon ging.

'Hoi mama, hoe gaat het met je?' De stem van Tobias was veranderd, was volwassener en warmer geworden.

'Hallo, lieverd.' In plaats van met hem over haar reisplannen te praten informeerde ze naar zijn vrienden en zijn studie.

'Daarom bel ik je. Zou je het heel erg vinden als ik met Pasen in Aken blijf? Een van mijn studievrienden viert zijn verjaardag. Ik kan dan het weekend daarop komen en breng dan misschien iemand mee,' zei Tobias.

'Dat spijt me, schat. Die week erna ben ik niet thuis. Christina heeft me uitgenodigd om naar Ierland te komen.' Zo,

het was eruit en Lena haalde opgelucht adem. Waarom zou zij niet naar Ierland kunnen gaan, als haar zoon zich weer in het studentikoze nachtleven stortte?

‘Wat een goed idee, mama,’ morde Tobias aan de andere kant van de lijn. ‘Oké, dan ontmoet je mijn nieuwe vriendin wel een andere keer. Ik weet alleen niet wanneer ik weer tijd heb om naar Berlijn te komen.’